Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulu I.: pe unu anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 201. Brașovŭ, Sâmbătă, 11 (23) Septemvre 1893.

Curente opuse?

Brașovŭ, 9 Septemvre v.

Incurcătura, în care se află patrioții privilegiațĭ, ne mai sciindŭ ce mĕsurĭ sĕ ia, ce atitudine sĕ observe în grava cestiune a naționalitățilorŭ, s'a datŭ pe față în modulŭ celŭ mai flagrantŭ în două adunărĭ comitatense ținute în ḑilele ultime în Neogradŭ și în Oradea-mare.

Representanții comitatului Neogradŭ cu 46 voturĭ contra 27 hotărăscŭ sĕ se înainteze o petițiune către dietă, ca sĕ introducă *„censura preventivă“* în contra pressei naționalitățilorŭ. Ei suntŭ de părere, că „agitațiunea naționalistă“ numai cu astfelŭ de mĕsurĭ radicale despotice se póte curma.

In contra acestei hotărîrĭ monstruóse a „patrioțilorŭ“ dela Neogradŭ se vede constrînsŭ însușĭ „Pester Lloyd“ a lua posiția hotărîtă. O restrîngere parțială a libertății de pressă ar fi fatală pentru Ungurĭ, ḑice fóia guvernamentală, căcĭ mai întêiu printr'însa nu s'ar puté delătura nemulțămirea naționalitățilorŭ, ci din contră prin apĕsare ea ar lua dimensiunĭ și mai marĭ și ar provoca nouĕ mĕsurĭ esceptionale și de forță; alŭ doilea ea ar fi periculósă și pentru Ungurĭ, căcĭ cine garantéză, că nu se vorŭ afla ómenĭ carĭ mâne sĕ fiă gata a estinde acea restrîngere și asupra lorŭ?

„P. Lloyd“ cere chiar ca comitatulŭ Neogradŭ sĕ revóce acea hotărîre, dér nu lasă sĕ trécă nicĭ de astădată ocasiunea de a propune în schimbŭ una din cele mai despotice mĕsurĭ față cu Slovacii evangelicĭ, cerêndŭ ca conventulŭ generalŭ alŭ lorŭ sĕ facă o nouă împărțire a celorŭ patru districte, îmbucătățindu-le așa ca sĕ nu mai fiă în nicĭ unulŭ din ele naționaliștii slovacĭ în maioritate, și astfelŭ sĕ pótă fi în preponderanță numai „elementele patriotice“.

Paralelŭ cu acțiunea cranceniilorŭ dela Neogradŭ a desfășuratŭ partida guvernamentală sub conducerea deputatului Stefanŭ Tisza, în adunarea representanței comitatului Bihor, ținută în 20 l. c. în Oradea-mare drapelulŭ „frățescei bune înțelegerĭ“ între Românĭ și Ungurĭ, pe temeiulŭ esecutării legei „cu cea mai mare strictețĕ“.

S'a primitŭ în acea adunare cu însuflețire și unanimitate unŭ proiectŭ de resoluțiune propusŭ de numitulŭ deputatŭ, în care, condamnându-se „escesele regretabile“ ale șoviniștilorŭ ungurĭ dela Oradea-mare, precum și uneltirile lorŭ prin rĕspândirea de „acusațiunĭ ofensătóre și netemeinice“ contra Românilorŭ, se proclamă din nou principiulŭ susținerii „drepturilorŭ statului naționalŭ maghiarŭ“ prin „cea mai rigurósă aplicare a legii“.

Declarațiunea din cestiune este fórte remarcabilă, pentru-că condamnă pe față acele agitațiunĭ șoviniste, carĭ atacă pe Românĭ în liniștea lorŭ, în drepturile lorŭ legale, le trage la îndoiélă patriotismulŭ și redică contra lorŭ cele mai vătămătóre și neîntemeiate învinuirĭ; acéstă agitațiune — ḑice — face bune servicii numai acelorŭ „agitatorĭ fără consciință“ carĭ „vorŭ sĕ seducă pe Românĭ la necredință față cu patria maghiară;“ în fine se esprimă așteptarea, că Românii vorŭ sci sĕ se lapede de orĭ-ce comuniune cu „agitatorii pĕcătoșĭ“ și că vorŭ nutri și în viitorŭ sentimentele sfinte ale patriotismului și ale frățietății.

Vede orĭ și cine îndată, că aceste suntŭ principiile politicei tiszaiste de tristă aducere aminte. Stefanŭ Tisza e fiiulŭ lui Koloman Tisza, sub a căruia regimŭ a crescutŭ și s'a întăritŭ șovinismulŭ de adĭ în așa mare mĕsură, încâtŭ adĭ nu mai înțelege nicĭ limbagiulŭ celorŭ ce l'au crescutŭ și l'au dădăcitŭ.

Foile oposițiunale suntŭ consternate și indignate. Ele nu vĕdŭ în declarațiunea lui Stefanŭ Tisza politică națională maghiară, ci numai tactică dictată de interesele de partidŭ. De aceea, ḑicŭ, Tisza tênĕrulŭ, dă lecții Maghiarilorŭ, ca sĕ'șĭ câștige bunăvoința Românilorŭ pentru alegerile dietale.

Lucrurile au avansatŭ. Tisza, tatălŭ și fiiulŭ, nu le mai suntŭ destulŭ de șoviniștĭ, nu mai înțelegŭ curentulŭ naționalŭ maghiarŭ și degeaba umblă sĕ mai îmbete lumea cu frase de frățietate și bună înțelegere!

Stefanŭ Tisza despre Românĭ.

(Congregațiunea din Oradea-mare.)

In Oradea mare s'a ținutŭ la 20 l. c. congregațiunea comitatensă care este însemnată pentru proiectulŭ de resoluțiune alŭ lui Stefanŭ Tisza, fiiulŭ fostului ministru-președinte, primitŭ cu voturĭ unanime. Proiectulŭ de resoluțiune se ocupă din incidentulŭ raportutui vicecomitelui asupra „revoluției“ din Beiușŭ și este de cuprinsulŭ următorŭ:

„Publiculŭ comitatului Bihorŭ luândŭ la cunoscință raportulŭ vicecomitelui, află cu consternațiune, că escesele regretabile comise pe teritoriulŭ orașului Oradea-mare față cu concetățenii noștri de limba română, începŭ a-șĭ arăta efectele păgubitóre și pe teritoriulŭ comitatului.

Publiculŭ acestui comitatŭ de-o parte ținêndŭ necondiționatŭ la drepturile unui statŭ naționalŭ maghiarŭ, doresce ca în contra atentatelorŭ criminale îndreptate asupra acestorŭ drepturĭ sĕ se aplice legea cu asprime nemilósă; de alta parte nu cunósce diferența între fii de diferită limbă a acestei patrii; doresce a respecta drepturile asigurate în lege ale cetățenilorŭ patrioticĭ românĭ din acestŭ comitatŭ și dândŭ cu ei mâna de a lucra în concordia pentru binele comitatului și alŭ patriei. O face în convingerea, că prin atitudinea acésta îi va succede în viitorŭ, precum i-a succesŭ și în trecutŭ de a asigura credința și alipirea concetățenilorŭ noștri românĭ față cu Ungaria, patria liberă și fericită a nóstră a tuturora: o face în convingerea, că orĭ-ce mișcare ce ar fi turburatŭ pe coocetățenii noștri românĭ în liniștea și eserciarea drepturilorŭ lorŭ date în lege, care trăgêndŭ la îndoiélă patriotismulŭ lorŭ, îi atinge cu acusărĭ nedemne și vătămătóre și aruncă tăciunele suspițiunei și a dușmăniei în viéța socială și publică a comitatului, face servicii numai acelorŭ agitatorĭ fără consciință carĭ voiescŭ sĕ abată pe concetățenii noștri românĭ dela credința către patria maghiară.

Când așa-déră 'șĭ esprimă părerea de rĕu și desavuarea față cu aparițiunile îndreptate spre conturbarea concordiei frățescĭ, ce a esistatŭ până acuma între locuitorii maghiarĭ și românĭ ai comitatului; când enunță, că doresce a respecta dreptulŭ concetățenilorŭ noștri românĭ și a susține relațiunea bună frățéscă cu ei — totodată așteptă, ca și concetățnnii noștri românĭ pĕtrunșĭ de acelea sentimente sĕ nu se lase a se abate nicĭ prin provocațiunĭ nicĭ prin amăgirĭ și rumpêndŭ orĭ-ce comuniune cu agitatoriii criminalĭ nutritorĭ de tendințe antipatriotice, și în viitorŭ sĕ cultiveze în inimele lorŭ și sĕ manifesteze în atitudinea lorŭ sentimentele sfinte ale patriotismului și ale frățietății“.

Ștefanŭ Tisza și-a motivatŭ proiectulŭ de resoluțiune într'o vorbire, în care ḑice, că „rĕsvrĕtirea“ dela Beiușŭ stă în legătură cu demonstrațiunile dela Oradea-mare. In afacerea Pavelŭ ar fi trebuitŭ sĕ fiă tăcere până s'ar fi terminatŭ cercetarea, dér pressa a agitatŭ vehementŭ în contra Românilorŭ. In agitațiunile reciproce ar fi fostŭ datorința comitatului de a păzi frățietatea.

Principiile lui Stefanŭ Tisza în cestiunea naționalitățilorŭ suntŭ următórele: Deórece Ungaria este statŭ naționalŭ (?), politica ei culturală, nu póte fi decâtŭ maghiară, ér mijlócele sĕ fiă pacĭnice, sĕ nu asuprimŭ naționalitățile, ci sĕ le îndestulimŭ. Acésta a fostŭ politica maghiară dela începutŭ. Sĕ recunóscă naționalitățile basa esistenței lorŭ în esistența Ungariei. Pentru România liberă, cu care naționalitățile firesce simpatiséză, totŭ posiția de putere

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

AMINTIRĬ.

De: Sci cine.

(2) (Urmare).

II.

Din multele amintirĭ ale copilăriei, două lucrurĭ s'au tipăritŭ în mintea mea verḑĭ și vesele, crescêndŭ pare-că din anŭ în anŭ, ca mlădițele unui copaciu tînĕrŭ. Primăvéra mi-le aduce, când dă mugurulŭ, când fluturii începŭ a se juca prin aerŭ și florile ne îmbată cu miresmele lorŭ. E mĕrulŭ din grădina nóstră și scóla de lângă iezetură, cu dumbrava în care mergeam cu dascălulŭ, cântândŭ cântece de voinicia și eroismŭ.

Dér de ce sĕ vorbescŭ de mĕrulŭ celŭ mare din grădina nóstră? Vêntulŭ primăverii copilăriei mele a bătutŭ peste elŭ! Și de dumbrava veselă de ce sĕ amintescŭ? O, ea mĕ farmecă și adĭ cu frumsețile ei și-mĭ pare c'o vĕdŭ cum îșĭ întinde ramurile, în chipŭ de brațe, ca sĕ-mĭ scuture pe frunte, ca odinióră, florile dulcĭ ale copilăriei. Vĕdŭ par'că livada din dosulŭ grădinei nóstre; biserica cu cimitirulŭ pestrițŭ de iérbă lungă, de sulcină aurită și de crucĭ negre. Ĕtă colo în depărtare, în zarea luncei apropiindu-se de pârlazŭ țiganca cu desagii în spate, ca o stah'ă uscată și mai urîtă decâtŭ mama pădurii; ea vine, ca o furtună, sĕ ia pe copiiĭ cei rĕi.....

O, câtŭ suntŭ de dulcĭ amintirile bătăilorŭ inimii, câtŭ de învăpăiate sărutările înfloritei copilării. Ele ne desfĕtéză inima, ne descântă de durerile lumei și ne mângăiă de înșelăciunile vieții.

Eram trecutŭ de 6 anĭ. Incepeam sĕ învĕțŭ carte. Unŭ anŭ mai târḑiu sciam pe dinafară versurile din legendarŭ și rivalisam în limbuțiă cu toțĭ ucenicii dascălului Codru. Dascălulŭ Codru mĕ avea fórte dragŭ, căcĭ altfelŭ nu e de înțelesŭ, din ce pricină îșĭ da silință ḑilnicŭ, sĕ-mĭ crescă pĕrulŭ și urechile mai altfelŭ. decâtŭ fĕrtațilorŭ mei — mai alesŭ, când mĕ întreba din matematică.

Dascălulŭ Codru era omŭ cu multe tóne și cusururĭ. De câte-orĭ scotea câte unŭ băiatŭ la tablă, sĕ-lŭ întrebe din matematică, ér băiatulŭ, din nebăgare de sémă, scăpa creta din mână, îi ḑicea: „destulŭ, dobitocule, nu sci nimicŭ!“ Și de multe-orĭ făceam eu scăpată creta din mână, chiar și cu riscululŭ de-a mi-se ḑice „dobitocŭ“.

De-o fi muritŭ, ierte-lŭ Dumneḑeu pe dascălulŭ Codru, dér de multe-orĭ m'a făcutŭ elŭ sĕ-mĭ sdruncinŭ genunchii pe fire de păpușoiu, unde mĕ ținea cu césurile întregĭ, de-mĭ părea că vĕd pe toțĭ sfinții. Răbdam însĕ, căcĭ n'aveam ce face. Neuitatulŭ dascălŭ avea unŭ linialŭ. Brrr..... acestŭ linialŭ! Pare, că-lŭ vĕdŭ, drăguțulŭ, lungŭ și latŭ cum era și destulŭ de grosŭ, pentru ca sĕ ne pârăe degetele sub greutatea lui. Când băeții șușuiau, orĭ gâgăiau, ca gâscele din Capitoliu în nóptea primejdiei, ér dascălulŭ Codru gâlgăia cu vre-unŭ prietinŭ în odaia de-alăturĭ de hălŭ din „Haia grópă“, simțindŭ că primejdia încăerării s'apropie între chiar oștenii lui, elŭ atuncĭ intra în școlă aprinsŭ ca jăraticulŭ, și drăcuindu-ne, busumflatŭ se așeḑa la mescióră cu catalogulŭ în mână. Lua apoi linialulŭ și — la rêndŭ băețĭ, ca oile la mulsŭ. Mai hîr, mai mîr, mai plânsete, mai vaete, dér în sfîrșitŭ frica-i mare dómnă și poravŭ era în mânia lui dascălul Codru. La strajnica-i poruncă fiă-care din noi trebuia sĕ ne facemŭ degetuțele cuiu, ca elŭ sĕ probeze, décă linialulŭ mai e bunŭ de astêmpĕratŭ blăstĕmățiile nóstre. Dómne, câte lacrimĭ nu se vĕrsau atuncĭ!

După-ce elŭ făcea în chipulŭ acesta diagnosa, ca la porunca cătunéscă ne șiruiamŭ înaintea lui și-i promiteamŭ tremurândŭ și cu smereniă, că o sĕ fimŭ bunĭ și liniștițĭ. In odaia de-alăturĭ îlŭ aștepta prietinulŭ.

Hei „Codrule, codruțule,
„Ce mai facĭ drăguțule?“

Ce minunatŭ se potrivesce acéstă întrebare a lui Eminescu, la dascălulŭ Codru, care după ce ne părăsia, închina și rĕspundea óspelui sĕu:

Hei „Ia, io facŭ, ce facŭ demultŭ“,
Gâlgăitulŭ îlŭ ascultŭ,
Sticlele golindu le.
Fundulŭ arătându-le.
Bĕu și cântŭ de veseliă,
In sĕraca dăscăliă.
Hei „Și mai facŭ, ce facŭ de multŭ“
Că în locŭ de cin'ascultŭ,
Așa cum încetŭ se scură
In rĕstocĭ sub iezătură.

Apa dascălulŭ Codru, Dumneḑeu sĕ-lŭ